ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

29. října 2009 *

Ve věci C-246/08,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 226 ES, podaná dne 3. června 2008,

Komise Evropských společenství, zastoupená P. Aaltem a D. Triantafyllouem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Finské republice, zastoupené A. Guimaraes-Purokoski, jako zmocněnkyní,

žalované,

* Jednací jazyk: finština.

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení J. N. Cunha Rodrigues, předseda druhého senátu a zastupující předseda třetího senátu, P. Lindh, A. Rosa, U. Lõhmus a A. Ó Caoimh (zpravodaj), soudci,

generální advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 7. července 2009,

vydává tento

Rozsudek

1 Svou žalobou se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Finská republika tím, že v souladu s finskou právní úpravou o právní pomoci nevybrala daň z přidané hodnoty (dále jen „DPH“) ze služeb právní pomoci poskytovaných za částečnou odměnu veřejnoprávními kancelářemi právní pomoci, a sice veřejnými právními zástupci zaměstnanými těmito kancelářemi, zatímco rovnocenné služby podléhaly DPH, pokud byly poskytovány soukromými právními zástupci, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 2 bodu 1, jakož i z čl. 4 odst. 1, 2 a 5 šesté směrnice Rady 77/388/EHS ze dne 17. května 1977 o harmonizaci právních předpisů členských

států týkajících se daní z obratu – Společný systém daně z přidané hodnoty: jednotný základ daně (Úř. věst. L 145, s. 1; Zvl. vyd. 09/01, s. 23, dále jen „šestá směrnice“).

Právní rámec

Právní úprava Společenství

2 Článek 2 šesté směrnice zní takto:

„Předmětem [DPH] je:

1. dodání zboží nebo poskytování služeb za protiplnění uskutečněné v tuzemsku osobou povinnou k dani, která jedná jako taková;

2. dovoz zboží.“

3 Podle článku 4 uvedené směrnice:

„1. ‚Osobou povinnou k dani' se rozumí jakákoliv osoba, která na nějakém místě provádí samostatně některou z hospodářských činností vymezených v odstavci 2, a to bez ohledu na účel nebo výsledky této činnosti.

2. Mezi hospodářské činnosti uvedené v odstavci 1 náleží veškerá činnost producentů, obchodníků a poskytovatelů služeb včetně těžební a zemědělské činnosti a činnosti při výkonu svobodných a jiných obdobných povolání. Za hospodářskou činnost se rovněž považuje využívání hmotného nebo nehmotného majetku za účelem získávání pravidelného příjmu z něj.

[…]

5. Státy, kraje, obce a jiné veřejnoprávní subjekty se nepovažují za osoby povinné k dani v souvislosti s činnostmi nebo plněními, při nichž vystupují jako orgány veřejné správy, a to i tehdy, vybírají-li v souvislosti s těmito činnostmi nebo plněními dávky, poplatky, příspěvky či platby.

Vykonávají-li takové činnosti nebo plnění, považují se nicméně za osoby povinné k dani v souvislosti s těmito činnostmi či plněními, vedlo-li by jejich nepodléhání dani k výraznému narušení hospodářské soutěže.

[…]“

4 Článek 6 odst. 1 šesté směrnice stanoví:

„1. ‚Poskytováním služeb‘ se rozumí jakékoliv plnění, které není dodáním zboží ve smyslu článku 5.

Taková plnění mohou mezi jiným zahrnovat:

– postoupení nehmotného majetku bez ohledu na to, zda je vázán na určitý písemný doklad, či nikoli,

– závazek zdržet se určitého jednání nebo snášet určité jednání či situaci,

– poskytování služeb na základě úředního příkazu nebo zákona.“

Vnitrostátní právní úprava

Právní úprava týkající se právní pomoci

5 Ve Finsku je režim právní pomoci založen na čtyřech předpisech přijatých v roce 2002, a sice na zákonu o právní pomoci [oikeusapulaki (257/2002)] ze dne 5. dubna 2002, zákonu o státních kancelářích právní pomoci [laki valtion oikeusaputoimistoista (258/2002)] ze dne 5. dubna 2002, ministerské vyhlášce o právní pomoci [valtioneuvoston asetus oikeusavusta (388/2002)] ze dne 23. května 2002 a ministerské vyhlášce, kterou se stanoví kritéria pro odměnu za právní pomoc [valtioneuvoston asetus oikeusavun palkkioperusteista (389/2002)] ze dne 23. května 2002.

6 Zákon o právní pomoci ve svém článku 1 stanoví, že právní pomoc, která je financována z veřejných prostředků, se přiznává každé osobě, která potřebuje pomoc v právní věci, avšak z důvodu své hospodářské situace si nemůže sama financovat zpracování své věci. Právní pomoc může být přiznána jak v rámci soudního řízení, tak v rámci mimosoudní věci.

7 Podle článku 8 uvedeného zákona je právní pomoc v zásadě poskytována právními zástupci zaměstnanými ve veřejnoprávních kancelářích právní pomoci (dále jen „veřejnoprávní kanceláře“). Tyto kanceláře, v počtu 60 v roce 2008, zaměstnávají přibližně 220 těchto právních zástupců, kteří jsou státem odměňovanými úředníky. Náklady na provoz těchto veřejnoprávních kanceláří jsou financovány z veřejných prostředků. Odměny zaplacené osobou, v jejíž prospěch je právní pomoc poskytnuta, se však zaúčtují jako příjmy rozpočtu každé kanceláře a, pokud jde o takto pokryté náklady na provoz, nepřiznává se žádné financování z veřejných prostředků.

8 Tentýž článek 8 zákona o právní pomoci však stanoví, že v rámci soudního řízení může být ustanoven také soukromý právní zástupce, a sice advokát nebo jiný soukromý právník, který udělil za tímto účelem svůj souhlas. Pokud samotná osoba, v jejíž prospěch je právní pomoc poskytována, navrhla, aby ji zastupovala určitá osoba, která má vyžadovanou odbornou kvalifikaci, musí být tato osoba ustanovena, ledaže by existovaly zvláštní důvody, které by tomu bránily.

9 Článek 17 zákona o právní pomoci upravuje odměny soukromého právního zástupce. Podle tohoto ustanovení jsou soukromému právnímu zástupci zajištěny přiměřené odměny, jakož i náhrada výdajů, které hradí stát a jsou vyplaceny po odečtení příspěvku, jež dluží osoba, v jejíž prospěch je právní pomoc poskytována. Kromě tohoto příspěvku soukromý právní zástupce nemůže obdržet žádnou odměnu nebo náhradu od osoby, v jejíž prospěch právní pomoc poskytuje.

10 Ministerská vyhláška o právní pomoci podrobně upravuje podmínky poskytování této právní pomoci.

11 Článek 1 zmíněné vyhlášky stanoví, že právní pomoc se přiznává na základě disponibilních zdrojů, jakož i majetku žadatele a že může být podle toho přiznána buď bezplatně, nebo, což je jednou ze změn zavedenou v roce 2002 oproti dřívější platné vnitrostátní právní úpravě, za příspěvek, který hradí žadatel. Vyhláška v tomto ohledu rozlišuje „základní příspěvek“ („perusomavastuu“) a „dodatečný příspěvek“ („lisäomavastuu“).

12 Podle článku 5 ministerské vyhlášky o právní pomoci odpovídá základní příspěvek procentnímu podílu odměn a nákladů vzniklých konzultovanému právnímu zástupci,

včetně DPH, pokud je tato zahrnuta do výpočtu nákladů. Tento procentní podíl je stanoven podle následujících prahových hodnot disponibilních měsíčních příjmů:

„Pokud jde o svobodnou osobu:

do 650 eur: 0 %

do 850 eur: 20 %

do 1 000 eur: 30 %

do 1 200 eur: 40 %

do 1 300 eur: 55 %

do 1 400 eur: 75 %

Pokud jde o osobu žijící v páru:

do 550 eur: 0 %

do 650 eur: 20 %

do 800 eur: 30 %

do 1 000 eur: 40 %

do 1 100 eur: 55 %

do 1 200 eur: 75 %“.

13 Článek 6 ministerské vyhlášky o právní pomoci upřesňuje, že v žádném případě není přiznána právní pomoc, pokud disponibilní zdroje překračují 1 400 eur u svobodné osoby a 1 200 eur na osobu u páru.

14 Podle článku 7 téže ministerské vyhlášky se vyžaduje dodatečný příspěvek, pokud osoba, v jejíž prospěch je právní pomoc poskytována, má peněžitá aktiva nebo jiný snadno zpeněžitelný majetek o hodnotě vyšší než 5 000 eur. Tento příspěvek se rovná polovině těchto peněžitých aktiv a majetku o hodnotě vyšší než uvedená částka.

15 Ministerská vyhláška, která stanoví kritéria pro odměnu za právní pomoc, definuje použitelná kritéria, pokud jde o hrazení odměny. Články 2 až 7 této vyhlášky obsahují v tomto ohledu podrobná ustanovení týkající se výpočtu běžné odměny, zatímco její články 8 a 9 upravují situace, v nichž jsou odměna vyšší nebo naopak nižší než běžná odměna. Podle článku 11 uvedené vyhlášky se použijí stejná kritéria, pokud veřejnoprávní kancelář poskytuje služby právní pomoci v rámci soudního řízení.

Právní úprava týkající se DPH

16 Podle článku 1 zákona o dani z přidané hodnoty [arvonlisäverolaki (1501/1993)] ze dne 30. prosince 1993 podléhá právní pomoc poskytovaná soukromým právním zástupcem v rámci soudního řízení DPH jakožto poskytování právních služeb. Naopak právní pomoc poskytovaná veřejnoprávními kancelářemi bezplatně nebo za částečný příspěvek není činností podléhající této dani.

Postup před zahájením soudního řízení

17 Dne 13. října 2004 zaslala Komise finským orgánům dopis týkající se rozdílného zacházení, pokud jde o režim DPH, se službami právní pomoci téže povahy podle toho, zda jsou tyto služby poskytovány soukromými právními zástupci, nebo veřejnopráv-

ními kancelářemi. Podle informací shromážděných Komisí vede tento režim k výraznému narušení hospodářské soutěže v neprospěch soukromých právních zástupců.

18 V dopisu ze dne 17. prosince 2004 popsaly finské orgány režim DPH použitelný na služby právní pomoci a vysvětlily, že narušuje hospodářskou soutěž pouze zanedbatelně, neboť v okamžiku, kdy si osoba, v jejíž prospěch má být právní pomoc poskytnuta, vybírá mezi veřejnoprávními kancelářemi a soukromými právními zástupci, hrají rozhodující úlohu jiné skutečnosti než DPH, jako jsou profesní zkušenosti nebo pracovní vytížení veřejnoprávních kanceláří.

19 Vzhledem k tomu, že Komise považovala tato vysvětlení za nedostatečná, zaslala Finské republice, v souladu s článkem 226 ES, dne 19. prosince 2005 výzvu dopisem, v níž poukázala na to, že pokud osoba, v jejíž prospěch je právní pomoc poskytována, sama zaplatí částečnou odměnu a tato pomoc může být poskytnuta také soukromým právním zástupcem, a sice v rámci soudního řízení, musí služby poskytované veřejnoprávními kancelářemi podléhat DPH. Podle Komise totiž v takovém případě veřejnoprávní kanceláře nevystupují jako orgány veřejné správy ve smyslu čl. 4 odst. 5 prvního pododstavce šesté směrnice a nepodléhání dotčených služeb dani vede k výraznému narušení hospodářské soutěže ve smyslu druhého pododstavce tohoto ustanovení.

20 Ve své odpovědi ze dne 16. února 2006 zopakovala Finská republika své argumenty, přičemž zdůraznila umělost východiska Komise, podle něhož veřejnoprávní kanceláře vystupují jako orgány veřejné správy, pokud jednají mimo soudní řízení, ale nikoliv pokud jednají v rámci takových řízení, stejně jako pokud je právní pomoc poskytována bezplatně, ale nikoliv pokud je poskytována za příspěvek hrazený osobou, v jejíž prospěch je tato pomoc poskytována.

21 Vzhledem k tomu, že Komise s touto odpovědí nebyla spokojena, zaslala dne 15. prosince 2006 Finské republice odůvodněné stanovisko, v němž jednak došla k závěru, že Finská republika porušila čl. 2 bod 1 a čl. 4 odst. 1, 2 a 5 šesté směrnice, pokud jde o některé služby poskytované veřejnoprávními kancelářemi za částečnou odměnu, a jednak vyzvala uvedený členský stát, aby vyhověl tomuto stanovisku ve lhůtě dvou měsíců ode dne jeho přijetí.

22 Dopisem ze dne 15. února 2007 odpověděla Finská republika na uvedené odůvodněné stanovisko, přičemž setrvala na svém postoji obhajovaném v odpovědi na výzvu dopisem.

23 Za těchto podmínek se Komise rozhodla podat projednávanou žalobu.

K žalobě

Argumentace účastníků řízení

24 V projednávané žalobě Komise upřesňuje, že vytýká Finské republice pouze to, že nestanovila povinnost k DPH u služeb právní pomoci, pokud jsou poskytovány veřejnoprávními kancelářemi v rámci soudního řízení za příspěvek hrazený osobou, v jejíž prospěch je tato pomoc poskytována. Tato žaloba tedy nesměřuje ke zpochybnění toho, že tytéž služby nejsou zdaněny, pokud je veřejnoprávní kanceláře poskytují bezplatně, třebaže služby poskytované soukromým právním zástupcem v každém případě podléhají DPH, přičemž stát hradí odměnu a DPH fakturované právním zástupcem. Takové nezdanění veřejnoprávních kanceláří v posledně uvedeném případě totiž vyplývá ze skutečnosti, že uvedené služby jsou poskytovány, aniž by osoba, v jejíž prospěch je právní pomoc poskytována, hradila protiplnění, přičemž právníci zaměstnaní v těchto kancelářích obdrží jako jedinou odměnu svůj běžný plat. Proto nemohou být takové služby považovány za služby poskytované za protiplnění ve smyslu čl. 2 bodu 1 šesté směrnice.

25 Naopak podle názoru Komise, pokud veřejnoprávní kanceláře poskytují služby právní pomoci v rámci soudního řízení, aniž by osoba, v jejíž prospěch je právní pomoc poskytována, hradila protiplnění, vykonávají hospodářskou činnost ve smyslu šesté směrnice. Tato hospodářská činnost zakládá poskytování služeb za protiplnění ve smyslu čl. 2 bodu 1 této směrnice, jelikož existuje přímá souvislost mezi službou nabízenou veřejnoprávní kanceláří a protiplněním hrazeným osobou, v jejíž prospěch je tato pomoc poskytována.

26 Za těchto podmínek má Komise za to, že je nezbytné přezkoumat použitelnost odchylek stanovených čl. 4 odst. 5 této směrnice.

27 Tvrdí v tomto ohledu, že pokud jde o dotčené služby, veřejnoprávní kanceláře nevystupují jako orgány veřejné správy ve smyslu prvního pododstavce uvedeného ustanovení, protože tyto služby nejsou poskytovány na základě zvláštního právního režimu (viz zejména rozsudek ze dne 14. prosince 2000, Fazenda Pública, C-446/98, Recueil, s. I-11435, bod 17 a citovaná judikatura). Veřejnoprávní kanceláře totiž podle Komise neposkytují takovéto služby na základě zvláštních ustanovení, která se nepoužijí na soukromé právní zástupce, ale jednají ve stejném právním rámci jako soukromí právní zástupci. Situace je podle Komise odlišná, pokud veřejnoprávní kanceláře poskytují služby právní pomoci mimo soudní řízení. Vzhledem k tomu, že k takové činnosti nemají soukromí právní zástupci přístup, je Komise toho názoru, že ji veřejnoprávní kanceláře nevykonávají za stejných právních podmínek jako tito právní zástupci.

28 Komise má v každém případě za to, že skutečnost, že veřejnoprávní kanceláře nejsou povinné k DPH, pokud jde o služby právní pomoci poskytované za příspěvek, vede k výraznému narušení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 4 odst. 5 druhého pododstavce šesté směrnice. S ohledem na nízké horní hranice příjmů a majetku, kterými je podmíněno poskytnutí této pomoci, je Komise toho názoru, že rozdíl 22 % v odměně, která má být zaplacena, jenž odpovídá sazbě DPH platné ve Finsku, výrazně narušuje

hospodářskou soutěž, a to tím spíše, že koncoví spotřebitelé nemají nárok na odpočet této daně. Toto narušení hospodářské soutěže nemůže být podle Komise považováno za „jen zanedbatelné“ ve smyslu judikatury (viz rozsudek ze dne 16. září 2008, Isle of Wight Council a další, C-288/07, Sb. rozh. s. I-7203, bod 79), jelikož více než 4000 osob využije ročně služeb právní pomoci za příspěvek.

29 Finská vláda tvrdí, že služby právní pomoci poskytované veřejnoprávními kancelářemi tvoří nedílný celek, který nemůže být považován za hospodářskou činnost ve smyslu čl. 2 bodu 1 šesté směrnice. Tyto služby nejsou poskytovány takovým způsobem, aby pokryly náklady, které jsou s nimi spojené, ale jsou financovány především z veřejných prostředků. Výkon těchto činností tedy není doprovázen hospodářským rizikem, kterým se vyznačuje běžná obchodní činnost. Krom toho příspěvky nepokrývají ani částečně náklady na takové služby. Finská vláda je toho názoru, že na určitou část činnosti uvedených kanceláří nelze nazírat odděleně jako na zvláštní hospodářskou činnost. Takovýto způsob nazírání nelze odůvodnit minimálním příspěvkem, který musí zaplatit v závislosti na své finanční situaci některé osoby, v jejichž prospěch je pomoc poskytována, ani obsahem těchto služeb.

30 Pokud jde o použití čl. 4 odst. 5 prvního pododstavce šesté směrnice, finská vláda zdůrazňuje, že právní pomoc může být poskytována pouze na základě zvláštního právního režimu, který se k ní váže. Veřejnoprávní kanceláře totiž vykonávají zvláštní úlohu, která jim byla svěřena zákonem a na jeho základě mají povinnost poskytovat tuto pomoc. Sice je pravda, že možnost soukromého právního zástupce poskytovat takovou právní pomoc je také založena na témže zákoně, avšak v takovém případě je podle finské vlády tato pomoc poskytována poté, co veřejnoprávní kancelář vydá rozhodnutí, a soukromý právní zástupce s tím musí souhlasit. Veřejnoprávní kancelář tak zmocňuje nezávislou třetí osobu, aby vykonávala činnost, která je součástí výsad veřejné moci.

31 Finská vláda má v každém případě za to, že skutečnost, že dotčené služby nepodléhají DPH, nevede k výraznému narušení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 4 odst. 5 druhého pododstavce šesté směrnice. Krom skutečnosti, že není jisté, že se může jednat o narušení hospodářské soutěže, neboť přiznání právní pomoci vyžaduje rozhodnutí v této věci a odměny jsou upraveny právními předpisy, vyplývá ze statistických údajů, že klienti, kteří hradí příspěvek za služby právní pomoci představují jednoznačně menšinu klientů využívajících právní pomoci poskytované soukromými právními zástupci. Krom toho, pokud jde o věci, v nichž je hrazena částečná odměna, poměr mezi těmi, které byly řešeny soukromým právním zástupcem, a těmi, kterými se zabýval veřejný právní zástupce v rámci soudního řízení se nezměnil v období od roku 2004 do roku 2006. Dále má za to, že na výběr právního zástupce mají vliv jiné skutečnosti než DPH, zejména pak vztah právního zástupce s dřívější klientelou a jeho profesní zdatnost.

Závěry Soudního dvora

32 Úvodem je třeba upřesnit, že projednávanou žalobou Komise nenapadá skutečnost, že služby právní pomoci poskytované veřejnoprávními kancelářemi nepodléhají DPH, když jsou poskytovány jednak bezplatně v rámci soudního řízení, a jednak mimo taková řízení, bez ohledu na to, zda jsou poskytovány bezplatně, či nikoliv.

33 Projednávaná žaloba Komise se totiž týká výlučně skutečnosti, že DPH nepodléhají služby právní pomoci poskytované veřejnoprávními kancelářemi v rámci soudních řízení za příspěvek hrazený osobou, v jejíž prospěch je právní pomoc poskytována, pokud disponibilní příjmy této osoby překročí prahovou hodnotu stanovenou pro bezplatnou právní pomoc, ale jsou nižší než horní hranice vylučující poskytnutí jakékoliv právní pomoci. Žaloba Komise se tak podle všeho zaměřuje na rozšíření – za částečnou odměnu hrazenou osobami, v jejichž prospěch je právní pomoc poskytována – režimu právní pomoci platného ve Finsku na osoby, které mají sice příjmy skromné, ale vyšší, než jsou příjmy osob, v jejichž prospěch je poskytována bezplatná právní

pomoc. Rozbor, který následuje, se tudíž vztahuje pouze na tuto část činnosti právní pomoci veřejnoprávních kanceláří.

34 Je třeba připomenout, že ačkoli šestá směrnice stanoví velmi široký rozsah působnosti DPH, vztahuje se tato daň pouze na činnosti, které mají hospodářskou povahu (viz zejména rozsudky ze dne 11. července 1996, Régie dauphinoise, C-306/94, Recueil, s. I-3695, bod 15; ze dne 26. června 2003, MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring, C-305/01, Recueil, s. I-6729, bod 39, jakož i ze dne 26. června 2007, Hutchison 3G a další, C-369/04, Sb. rozh. s. I-5247, bod 28).

35 Podle článku 2 šesté směrnice týkajícího se zdanitelných plnění jsou totiž předmětem DPH kromě dovozu zboží také dodání zboží a poskytování služeb za protiplnění uskutečněné v tuzemsku. Krom toho podle čl. 4 odst. 1 uvedené směrnice se osobou povinnou k dani rozumí jakákoliv osoba, která na nějakém místě provádí samostatně některou z hospodářských činností, a to bez ohledu na účel nebo výsledky této činnosti (viz zejména rozsudky ze dne 26. března 1987, Komise v. Nizozemsko, 235/85, Recueil, s. 1471, bod 6; ze dne 12. září 2000, Komise v. Řecko, C-260/98, Recueil, s. I-6537, bod 24, jakož i výše uvedený rozsudek Isle of Wight Council a další, body 26 a 27).

36 Pojem „hospodářské činnosti“ je definován v uvedeném čl. 4 odst. 2 šesté směrnice tak, že zahrnuje veškerou činnost producentů, obchodníků a poskytovatelů služeb, a mimo jiné činnosti využívání hmotného nebo nehmotného majetku za účelem získávání pravidelného příjmu z něj (viz zejména rozsudek ze dne 26. května 2005, Kretztechnik, C-465/03, Sb. rozh. s. I-4357, bod 18, a výše uvedený rozsudek 3G a další, bod 27).

37 Z analýzy těchto definic je jasně patrný rozsah působnosti pojmu „hospodářské činnosti“, jakož i jeho objektivní povaha, a to v tom smyslu, že činnost je posuzována sama o sobě, bez ohledu na svůj účel nebo výsledky (viz zejména výše uvedený rozsudek

Komise v. Řecko, bod 26, jakož i rozsudek ze dne 21. února 2006, University of Huddersfield, C-223/03, Sb. rozh. s. I-1751, bod 47 a citovaná judikatura). Činnost se tak obecně považuje za hospodářskou, pokud má pravidelný charakter a je vykonávána za odměnu pro toho, kdo ji uskutečňuje (výše uvedený rozsudek Komise v. Nizozemsko, body 9 a 15, jakož i rozsudek ze dne 13. prosince 2007, Götz, C-408/06, Sb. rozh. s. I-11295, bod 18).

38 Naopak z judikatury vyplývá, že vybrání poplatku nemůže samo o sobě propůjčit dané činnosti hospodářský charakter (viz výše uvedený rozsudek Hutchison 3G a další, bod 39 a citovaná judikatura, jakož i výše uvedený rozsudek Götz, bod 21).

39 K posouzení opodstatněnosti žaloby podané Komisí je tudíž třeba zaprvé přezkoumat, zda služby právní pomoci poskytované veřejnoprávními kancelářemi v rámci soudních řízení za částečnou odměnu představují hospodářské činnosti ve smyslu čl. 2 bodu 1 a čl. 4 odst. 1 a 2 šesté směrnice.

40 Úvodem je třeba uvést, že s ohledem na objektivní charakter pojmu „hospodářské činnosti", není v tomto ohledu skutečnost, že činnost veřejnoprávních kanceláří spočívá ve výkonu úkolů svěřených a upravených zákonem ve veřejném zájmu a bez jakéhokoliv podnikatelského nebo obchodního cíle, relevantní. Šestá směrnice ve svém článku 6 totiž výslovně stanoví, že některé činnosti vykonávané na základě zákona podléhají režimu DPH (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Komise v. Nizozemsko, bod 10, a Komise v. Řecko, bod 28).

41 Krom toho je nesporné, že dotčené služby právní pomoci jsou poskytovány veřejnoprávními kancelářemi pravidelně.

42 Za těchto podmínek je třeba ověřit, zda uvedené služby mohou být považovány za služby poskytované těmito veřejnoprávními kancelářemi za odměnu.

43 V tomto ohledu je třeba uvést, že z judikatury Soudního dvora vyplývá, že v rámci systému DPH je předpokladem zdanitelných plnění skutečnost, že dojde k plnění mezi stranami, které zahrnuje ujednání o ceně nebo protihodnotě. Pokud tedy činnost poskytovatele spočívá výlučně v poskytování výlučně bez přímého protiplnění, neexistuje zdanitelný základ, a tato plnění tedy nepodléhají DPH (viz rozsudky ze dne 1. dubna 1982, Hong-Kong Trade Development Council, 89/81, Recueil, s. 1277, body 9 a 10, jakož i ze dne 3. března 1994, Tolsma, C-16/93, Recueil, s. I-743, bod 12).

44 Podle judikatury z toho vyplývá, že poskytování služeb je uskutečněné „za protiplnění" ve smyslu čl. 2 bodu 1 šesté směrnice pouze tehdy, pokud mezi poskytovatelem a příjemcem existuje právní vztah, v rámci něhož jsou vzájemně poskytnuta plnění, přičemž odměna obdržená poskytovatelem představuje skutečnou protihodnotu služby poskytnuté příjemci (viz zejména výše uvedený rozsudek Tolsma, bod 14; rozsudek ze dne 5. června 1997, SDC, C-2/95, Recueil, s. I-3017, bod 45, a výše uvedený rozsudek MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring, bod 47).

45 Proto podle judikatury Soudního dvora poskytnutí služeb za protiplnění ve smyslu uvedeného čl. 2 bodu 1 šesté směrnice předpokládá přímou souvislost mezi poskytnutou službou a obdrženou protihodnotou (viz zejména rozsudky ze dne 8. března 1988, Apple and Pear Development Council, 102/86, Recueil, s. 1443, body 11 a 12; ze dne 16. října 1997, Fillibeck, C-258/95, Recueil, s. I-5577, bod 12, jakož i výše uvedený rozsudek Komise v. Řecko, bod 29).

46 V projednávaném případě je třeba konstatovat, že služby právní pomoci, které jsou předmětem projednávané žaloby, nejsou poskytovány veřejnoprávními kancelářemi

bezplatně, a tedy bez jakéhokoliv protiplnění, neboť osoby, v jejichž prospěch jsou tyto služby poskytovány, jsou povinny zaplatit veřejnoprávním kancelářím určitou odměnu.

47 Je nicméně nesporné, že tato odměna je pouze částečná v tom smyslu, že nepokrývá celou částku odměn stanovených vnitrostátní právní úpravou podle povahy sporu jakožto odměna za služby právní pomoci poskytované veřejnoprávními kancelářemi a soukromými právními zástupci. Jak totiž vyplývá z bodů 12 a 14 tohoto rozsudku, odměna, kterou tvoří základní příspěvek, představuje procentní podíl ve výši 20 % až 75 % uvedené částky. Je pravda, že tato odměna může být v závislosti na majetku osoby, v jejíž prospěch je právní pomoc poskytována, doplněna dodatečným příspěvkem. Komise nicméně netvrdí, a jak uvedl generální advokát v bodě 48 svého stanoviska, je nepravděpodobné, že by s ohledem na horní hranici příjmů stanovenou vnitrostátní právní úpravou pro poskytnutí právní pomoci, mohl tento dodatečný příspěvek vést k tomu, aby osoba, v jejíž prospěch je právní pomoc poskytována, uhradila odměnu odpovídající celé odměně stanovené touto právní úpravou pro poskytování služeb právní pomoci.

48 Přitom, i když částka této částečné odměny představuje podíl těchto odměn, není tato částka vypočítána pouze na jejich základě, ale závisí také na příjmech a majetku osoby, v jejíž prospěch je právní pomoc poskytována. Část odměny, kterou hradí osoba, v jejíž prospěch je právní pomoc poskytována, je tak určena úrovní příjmů a majetku této osoby, a nikoliv například počtem hodin odpracovaných veřejnoprávními kancelářemi nebo stupněm obtížnosti dané věci.

49 Z toho vyplývá, že částečná odměna hrazená veřejnoprávním kancelářím osobami, v jejichž prospěch jsou služby právní pomoci poskytovány, závisí pouze částečně na skutečné hodnotě poskytovaných služeb, přičemž souvislost s touto hodnotou je tím menší, čím jsou příjmy a majetek těchto osob skromnější.

50 Jak uvedl generální advokát v bodech 50 a 51 svého stanoviska, toto zjištění je potvrzeno skutečností, že podle údajů poskytnutých finskou vládou v rámci projednávané žaloby částka částečných úhrad zaplacených v roce 2007 osobami, v jejichž prospěch byly služby právní pomoci poskytnuty veřejnoprávními kancelářemi, které odpovídaly pouze třetině všech služeb poskytnutých veřejnoprávních kanceláří, činila 1,9 milionů eur, zatímco hrubé náklady na provoz vynaložené těmito kancelářemi činily 24,5 milionů eur. I když tyto údaje zahrnují také služby právní pomoci uskutečněné mimo rámec soudních řízení, může takový rozdíl vést k předpokladu, že na částečnou odměnu hrazenou osobami, v jejichž prospěch je právní pomoc poskytována, musí být nahlíženo spíše jako na poplatek, jehož vybrání nemůže samo o sobě propůjčit dané činnosti hospodářský charakter, než jako na odměnu ve vlastním smyslu.

51 Ve světle těchto skutečností se tudíž nezdá, že souvislost mezi službami právní pomoci poskytovanými veřejnoprávními kancelářemi a protihodnotou hrazenou osobami, v jejichž prospěch je tato pomoc poskytována, má přímý charakter vyžadovaný k tomu, aby tato protihodnota mohla být považována za odměnu za tyto služby, a proto k tomu, aby tyto služby byly považovány za hospodářské činnosti ve smyslu čl. 2 bodu 1 a čl. 4 odst. 1 a 2 šesté směrnice.

52 Komise přitom v projednávaném případě nepředložila jiné skutečnosti, které by mohly prokázat, že dotčené služby představují takovéto hospodářské činnosti. Zvláště, i když Komise ve své žalobě tvrdí, že existuje přímá souvislost mezi částečnou odměnou hrazenou osobami, v jejichž prospěch jsou služby právní pomoci poskytovány, a plněními poskytovanými veřejnoprávními kancelářemi, neuvedla na podporu tohoto tvrzení žádnou zvláštní argumentaci a nepředložila žádný důkaz, který by mohl podložit existenci takové přímé souvislosti, a to přesto, že pro stanovení tohoto příspěvku je zohledňována částka příjmů a majetku osob, v jejichž prospěch je právní pomoc poskytována. Podle ustálené judikatury v rámci řízení o nesplnění povinnosti podle článku 226 ES je na Komisi, aby prokázala existenci tvrzeného nesplnění povinnosti. Komise musí Soudnímu dvoru předložit poznatky nezbytné k přezkoumání existence tohoto nesplnění povinnosti, aniž by se mohla opírat o jakoukoli domněnku (viz zejména rozsudek ze dne 26. dubna 2005, Komise v. Irsko, C-494/01, Sb. rozh. s. I-3331, bod 41 a citovaná judikatura).

53 Za těchto podmínek platí, že vzhledem k tomu, že veřejnoprávní kanceláře nevykonávají hospodářskou činnost – přičemž použitelnost čl. 4 odst. 5 prvního pododstavce šesté směrnice předpokládá právě předchozí zjištění hospodářského charakteru posuzované činnosti (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Hutchinson 3G a další, bod 42, jakož i Götz, bod 15) – není nezbytné na druhém místě přezkoumávat argumentaci Komise týkající se jednak otázky, zda tyto veřejnoprávní kanceláře vykonávají činnost spočívající v poskytování dotčených služeb právní pomoci jakožto orgány veřejné správy ve smyslu prvního pododstavce uvedeného ustanovení, a jednak toho, zda neuložení DPH na tuto činnost vede v každém případě k výraznému narušení hospodářské soutěže ve smyslu druhého pododstavce téhož ustanovení.

54 S ohledem na výše uvedené je třeba projednávanou žalobu zamítnout.

K nákladům řízení

55 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Finská republika požadovala náhradu nákladů řízení a Komise neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) Žaloba se zamítá.

2) Komisi Evropských společenství se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.